

Ecotourism Potential in Kahramanmaraş / Kahramanmaraş’ın Ekoturizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi

NADİRE KARADEMİR - ERSİN KAYA SANDAL - MEHMET TIRAŞ

*Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü,
Avşar Kampüsü, Kahramanmaraş – TÜRKİYE*

Abstract

Population growth, migration to larger cities, global warming, irregular urbanization and environmental pollution caused changes in tourism types and activities in Turkey and in the world. Result of these processes tourism activities and type of tourism have changed. Within this context, ecotourism which include the elements of rural and cultural tourism become more important.

Kahramanmaraş and environs have potential for ecotourism with natural beauties and cultural values. Plans and programs should be developed in order to make the ecotourism more effective and get more benefit. This study aimed to determine ecotourism potential and public’s perspective to ecotourism in Kahramanmaraş.

Tourism data were collected and used in statistical techniques. According to the results, a sustainable approach should be developed in order to protect natural and cultural values.

Keywords: Ecotourism, Kahramanmaraş, Statistics, Sustainability, Alternative Tourism

Özet

Günümüzde dünya ülkelerinde olduğu gibi Türkiye’de de hızlı nüfus artışı ve buna bağlı göçler, küresel ısınma, düzensiz kentleşme ve çevre kirliliği gibi etkenler serbest zaman faaliyetlerinde farklılıkları meydana getirmiş, bu durum turizm anlayışında ve süresinde büyük bir değişime neden olmuştur. Bu sürece paralel olarak değişen turizm talebine cevap verebilmek, turizmden daha çok yararlanmayı sağlayabilmek ve rekabet üstünlüğü elde edebilmek için turizm çeşitliliğinin geliştirilmesi önemli hale gelmektedir. Bu bağlamda kırsal ve kültürel turizm unsurlarını da içeren, sadece bir mevsimle sınırlı olmayan doğal ve kültürel kaynakları tahrip etmeden turizm faaliyetlerinin gerçekleştirilebilmesini ve sürekliliğini amaçlayan Ekoturizm, turizm endüstrisi içerisinde hızla gelişen bir turizm türü olarak dikkat çekmektedir.

Kahramanmaraş ve çevresi de gerek doğal özellikleri, gerekse kültürel değerleri ile ekoturizm için önemli bir merkez konumundadır. Bu merkezin ekoturizm amaçlı daha etkin kullanımı ve geliştirilebilmesi için plan ve programların yapılması gerekmektedir. Bu çalışma Kahramanmaraş’taki ekoturizm potansiyeli ile Kahramanmaraş halkının ekoturizme bakış açısını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Bu amaç çerçevesinde araştırmada birincil ve ikincil veriler toplanmış ve bu verilere dayalı uygun istatistik teknikleri uygulanmıştır. Bu verilerden elde edilen analiz sonuçlarına göre Kahramanmaraş’ın doğal-kültürel değerlerinin sürdürülebilir bir yaklaşımla korunması, planlanması ve geliştirilmesine yönelik yapılması gerekenler ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ekoturizm, Kahramanmaraş, İstatistik, Sürdürülebilirlik, Alternatif Turizm

Giriş

Günümüzde sanayileşme ve kentleşme hareketlerinin hızlanması sonucu modernitenin getirdiği yoğun, monoton ve sıkıcı kent yaşamı insanlar üzerinde birçok açıdan (ekonomik, sosyal, psikolojik vb.) olumsuz ve büyük baskılar oluşturmaktadır. Bu durum turizm hareketlerine olumlu yansımaktadır. Hızlı nüfus artışı, sanayileşme ve kentleşme turizm faaliyetlerine ve turizmde çeşitliliğe neden olmaktadır. Turist ve turist beklentilerinde değişimler

meydana gelmekte, doğa ile iç içe olan çevreye saygılı ve temiz bir çevrede tatil geçirme isteği artmaktadır.

Uluslar arası Bilimsel Turizm Uzmanları Birliğine (AIEST) göre turizm, insanların devamlı ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki olağan ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışına seyahatleri ve buralardaki genellikle turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetleri talep ederek, geçici konaklamalarından doğan olaylar ve ilişkiler bütünüdür (Kozak vd,2001:3-4).Turist ise Seyahat Acentaları Yönetmeliğine göre para kazanma amacı olmaksızın, dinlenmek ve eğlenmek için ya da kültürel, bilimsel, sportif, idari, diplomatik, sağlık ve benzeri nedenlerle, oturduğu yer dışına geçici olarak çıkan ve tüketici olarak belirli bir süre seyahat eden ve yeniden ikametgahına dönen kimsedir (Kozak vd,2001:7).

Turizm, dünya genelinde 1950 yılından bu yana sürekli bir gelişme göstermektedir. 1950 yılında 25,3 milyon olan turist sayısı, günümüzde (2012) 1035 milyon ve turizm faaliyetlerinden elde edilen gelir de 1,2 trilyon doları ulaşmıştır (<http://www2.unwto.org>). Ancak Türkiye'nin bu turizm pazarından aldığı pay, sahip olduğu büyük turizm potansiyeline göre oldukça düşüktür. 2012 yılında Türkiye'ye 31.782.832 turist gelmiş ve bu turistlerden 29.351.446.000 dolar gelir sağlanmıştır (<http://sgb.kulturturizm.gov.tr>). Dünya ve Türkiye turizminde sürekli bir gelişim gözlenmektedir (Tablo 1-2).

Her ne kadar 1980'lerden bu yana Türkiye'de turizm sektörü gelişse de Türkiye bu sektörde sahip olduğu potansiyele göre istenilen düzeye henüz ulaşamamıştır. Turizm gelirlerinin ihracata oranı % 18, Gayri Safi Milli Hasıla içindeki payı % 4 ve dış ticaret açığını kapamadaki payı ise % 34 civarındadır (<http://www.tursab.org.tr/>, <http://www.turofed.org.tr>). Araştırmalar ekonomik istihdam açısından, turizmde bir birim doğrudan istihdamın, yan sektörlerde 1,5 birim dolaylı istihdam yarattığını göstermektedir. Turizmdeki istihdamın toplam istihdama oranı yaklaşık % 18'dir (Yıldız, 2011: 61-62).

Tablo 1. Dünya Turizmindeki Gelişim (1990-2012)

Yıllar	1990	1995	2000	2005	2008	2012
Turist Sayısı (Milyon)	440	542	689	808	924	1035
Turizm Geliri (Milyar \$)	270	411	482	684	856	1200

<http://www2.unwto.org>, <http://dtxqt4w60xqpw.cloudfront.net>

Tablo 2. Türkiye Turizmindeki Gelişim (1990-2012)

Yıllar	1990	1995	2000	2005	2008	2012
Turist Sayısı (Milyon)	4.7	7.0	9.6	20.3	26.3	31.8
Turizm Geliri (Milyar \$)	3.2	5.0	7.6	18.2	21.9	29.4

<http://sgb.kulturturizm.gov.tr>

Ancak dünyada olduğu gibi Türkiye'de de gelişen turizm faaliyetlerinin kültürel, doğal ve fiziksel çevre üzerine olumlu etkilerinin yanında olumsuz etkileri de vardır. Turistik alanların, kapasitelerinin üzerinde kullanılması ve gerekli altyapı ve donanımları oluşturulmadan turizme açılması bu alanların betonlaşmasına, doğal ve fiziksel çevrenin tahribine neden olmaktadır. Bu durum çevrenin korunmasında çevreye duyarlı turizm planlamasını ve mekanın en rasyonel şekilde kullanılmasının önemini ortaya koymuş ve sürdürülebilir turizm kavramını öne çıkarmıştır.

Sürdürülebilir Turizm, sürekliliği olan herhangi bir turizm kaynağının düzgün bir şekilde, bozulmadan, aşırı kullanımla tüketilmeden ya da ana kaynaklara aşırı yüklenmeden devamının sağlanmasıdır. Başka bir anlatımla sürdürülebilir turizm kültürel ve çevresel zararları minimuma indirmeyi ve uzun dönemli maksimum ekonomik gelişmeyi amaçladığı için büyük ölçüde doğal

kaynakların tüketilmesi ve çevrenin kirlenmesine neden olan kitle turizminden farklıdır (Çıracı vd., 2008:91; Soykan, 2003). Sürdürülebilir turizm kavramı içerisinde ise ekoturizm kavramı yaygınlaşmaya başlamıştır. Ekoturizm sürdürülebilir turizmin bir biçimi olarak da algılanmaktadır (Akpınar ve Bulut., 2010:1578). Dünyada Ekoturizm Kavramı, sürdürülebilir kalkınma ile beraber ele alınmaktadır ve bu kavram Habitat II (1996) de kabul edilen sürdürülebilir bir çevre sağlanması kararı ile belirginleşmeye başlamıştır.

Ekoturizm, doğal alanlara yapılan, doğal çevre ve biyolojik çeşitliliği korumayı, doğal çevre ile etkileşim içerisinde yaşayarak kendine özgü bir kültür oluşturmuş olan yöre insanını ve kültürünü tanımayı amaçlayan, onların sosyo-ekonomik refahını yükselten, küçük ölçekli işletmeler tarafından küçük turist gruplarına hizmet veren bir turizm çeşididir.

Ekoturizm, turizme kaynak olan alanların özelliklerinin korunup, geliştirilerek devamının sağlanmasını ifade eder. Başka bir anlatımla doğal kaynaklardan ve güzelliklerden yararlanırken yörenin kültürel özellikleriyle uyum içinde doğanın korunması, doğadan zevk alma ve doğanın kıymetini bilmedir (Bozok ve Yılmaz, 2008:111). Ekoturizm, gerçekleştiği alanda yöre insanı ile turizm faaliyetine katılanlar arasında sosyo-kültürel bağ kuran ve ekonomik gelişimi sağlayan sürdürülebilir bir turizm aktivitesidir (Alaeddinoğlu ve diğ., 2011:28; Demir, 2011:2). Günümüzde turizmden elde edilen gelirin yaklaşık %25'i ekoturizm aktivitelerinden sağlanmaktadır (Yılmaz ve Karahan, 2010:3). Ekoturist ise ziyaret ettiği yörenin doğal, kültürel değerlerine saygılı olmayı davranış biçimi haline getiren; yöreye her anlamda katkılar sağlayan bir ziyaretçidir.

Türkiye'de ekoturizm yaklaşımı ve ekoturizm faaliyetleri 1990'ların sonlarından itibaren gelişmeye başlamıştır. Günümüzde de birçok insanın katıldığı ve daha çok deniz-kum-güneş yaklaşımı içinde ele alınan kitle turizmine bir alternatif olarak, bireysel veya küçük gruplar halinde katılımı esas alan, turizm aktivitesini daha uzun bir süreye yaymayı ve farklı mekanlara yaygınlaştırmayı amaçlayan ekoturizm faaliyetleri önem kazanmıştır.

Bu çalışmada doğal ve kültürel özellikleri bakımından büyük bir potansiyel taşıdığı düşünülen Kahramanmaraş'ın ekoturizm değerleri incelenmektedir.

Araştırma Kahramanmaraş'ın ekoturizm potansiyelini belirlemek, Kahramanmaraş halkının bu potansiyelin sürdürülebilir bir yaklaşımla korunması, planlanması ve geliştirilmesine yönelik düşüncesini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.

Çalışma Alanı

Araştırma alanını oluşturan Kahramanmaraş Akdeniz Bölgesi ile Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinin birleştiği alanda bulunmakta olup, alanının büyük bir bölümü Akdeniz Bölgesi, kuzey bölümü Doğu Anadolu Bölgesi ve güneydoğu bölümü ise Güneydoğu Anadolu Bölgesi sınırları içerisinde yer almaktadır (Şekil 1).

Diğer taraftan 14,328 km² yüzölçümüne sahip olan Kahramanmaraş'ın beşeri özellikleri incelendiğinde 1927 yılında 184958 olan il nüfusunun sürekli bir şekilde artış göstererek 2012 yılında 1063174'e ulaştığı ve bu süreç paralelinde İlin tarım ağırlıklı ekonomik yapısının zaman içerisinde hizmet ve sanayi ağırlıklı bir yapıya dönüştüğü, fabrika sayısının 427'e, sanayide çalışan işgücü sayısının ise 28535'e çıkmış olduğu görülmektedir (<http://www.kmtso.org.tr> 12.04.2013).

Bulunduğu coğrafi konum ve son yıllardaki büyüyen nüfus potansiyeli göz önüne alındığında, ekoturizm açısından sahip olduğu değerlerin bilinçli bir şekilde kullanılması yörenin gelecek dönemlerde gelişimini arttıracaktır.

Şekil 1. Araştırma Alanının Lokasyon Haritası

Materyal ve Yöntem

Çalışmada öncelikle ekoturizm kavramına yönelik araştırmalar ile ilgili kaynak taraması yapılmıştır. Kaynak taraması ve alan araştırmasının sentezlenmesiyle bölgenin ve yakın çevresinin ekoturizm potansiyeli ortaya konulmuş ve halkın sürdürülebilir turizm yaklaşımı çerçevesinde ekoturizm kaynaklarının korunması, planlanması ve geliştirilmesine yönelik düşünceleri belirlenip öneriler sunulmuştur.

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları anket, gözlem ve arazi çalışmalarıdır. Bu tür araştırmalarda birden fazla veri toplama aracından yararlanılması bulguların daha güvenilir ve daha kapsamlı olmasını sağladığı gibi araştırmanın geçerliliğini de artırmaktadır (Veal, 2006: 107, Robson, 2002: 372; Kılınç, Atay ve Mesci, 2009: 244). Özellikle beşeri coğrafya çalışmalarında birçok problemin nedeni ve çözümü konusunda probleminden etkilenen insanların düşüncesine başvurmak büyük ölçüde önem taşımakta, çözüm sürecinde yol gösterici olmaktadır. Bu durumda araştırmaya katılacak yöre halkının sayılarının belirlenmesi amacıyla örnek büyüklüğünü belirleyen formül kullanılmıştır (Karasar 1991, Özdamar 2003, Akten 2003).

$$n = \frac{Z^2 NPQ}{ND^2 + Z^2 PQ}$$
$$n = \frac{1,96^2 \times 412252 \times 0,95 \times 0,05}{412252 \times 0,05^2 + 1,96^2 \times 0,95 \times 0,05} = 400$$

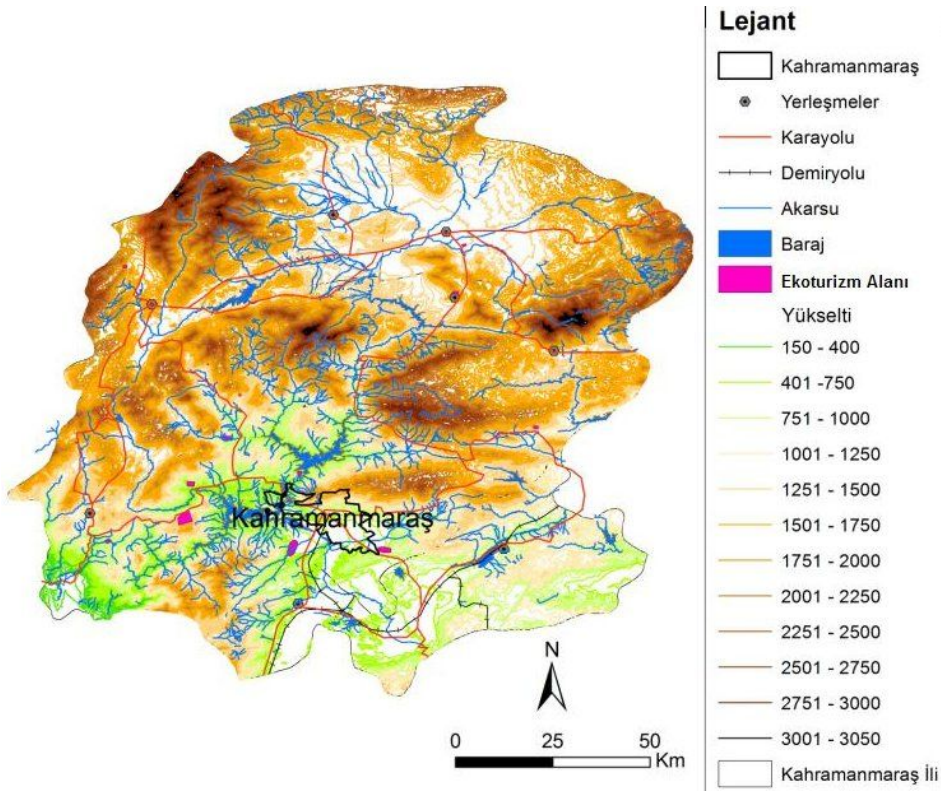
Kahramanmaraş'ta uygulanması gereken minimum anket sayısı, %95 güven aralığında ve %5 hata kabul oranı ile 400 olarak belirlenmiştir. Hesaplanan örneklem büyüklüğü artırılarak anket uygulaması 480 kişi ile 2012 yılının Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarında rastlantısal olarak kişisel görüşme yolu ile uygulanmıştır. Ancak eksik ve yanlış doldurulmuş anketler elenmiş ve 423 katılımcı ile anket çalışması yapılarak SPSS programında değerlendirilmiştir.

Bulgular ve Tartışma

Kahramanmaraş'ın Ekoturizmde Önemli Olan Fiziki Ve Beşeri Bulgular

Kahramanmaraş Akdeniz Bölgesi ile Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinin birleştiği alanda yer almaktadır. İl topraklarının büyük bir bölümü Akdeniz Bölgesinde iken, güneydoğu bölümü Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, kuzey bölümü ise Doğu Anadolu Bölgesi sınırları içerisindedir. Kahramanmaraş'ın yüzölçümü 14,328 km² ve nüfusu da 1063174'dür.

Araştırma alanının büyük bir bölümü dağlarla kaplıdır. Kahramanmaraş şehrinin hemen kuzeyinde Ahır Dağı, güneybatısında Amanoslar (Yavşan tepesi) en önemli yükseltiler iken, ilin kuzey ve kuzeybatısında Berit, Engizek ve Binboğa dağları yer alır. İlin en önemli ovaları ise Kahramanmaraş, Elbistan ve Göksun ovalarıdır. Diğer bir anlatımla yükseltinin 350-3000 metre arasında değiştiği araştırma alanı dağlar ve dağlar arasındaki çöküntü ovalarından oluşur (Şekil 2).

Şekil 2. Kahramanmaraş'ta Potansiyel Ekoturizm Alanlarının Dağılımı

Araştırma alanı konumu ve yeryüzü şekillerinin çeşitliliği nedeniyle farklı iklim tiplerinin etkisi altındadır. İlin güneyinde Akdeniz ikliminin etkisi görülürken kuzeye doğru gidildikçe iklim sertleşir ve karasallık ön plana çıkar. Araştırma alanının batısındaki yüksek kesimlerde Akdeniz dağ tipinin etkileri görülürken, Afşin ve Elbistan çevresinde karasal iklim açıkça

kendisini gösterir. İklim özelliklerinin bir göstergesi olarak yıllık yağış miktarı incelendiğinde, Kahramanmaraş merkezde yıllık yağış toplamı 731,3 mm iken, Andırın'da bu miktar 1418 mm, Göksun'da 622,8 mm ve Elbistan'da ancak 393,8 mm'dir. Yıllık ortalama sıcaklık değerleri ise Kahramanmaraş merkezde 6,7 oC, Andırın'da 13 oC, Göksun'da 8,8 oC ve Elbistan'da 10,8 oC'dir (Tablo 1).

Araştırma alanı hidrografik kaynaklar bakımından da zengindir. Bu alandaki sular Ceyhan Nehri ve kolları tarafından drene edilmekte ve adı geçen nehir aracılığı ile Akdeniz'e boşaltılmaktadır. Ceyhan nehrinin kaynağı (Elbistan) ve en önemli kolları il sınırları içerisinde yer alır. Ceyhan nehri ve kolları üzerinde sulama ve elektrik üretimi amaçlı Sır, Kılavuzlu, Menzelet Kartalkaya ve Ayvalı Barajları yer alır. Ayrıca, Ahır dağı üzerindeki Karagöl ve Maraş ovası üzerindeki Gavur gölü ildeki en önemli doğal göllerdir.

Yükseltinin 350-3000 m arasında değiştiği ve farklı iklim tiplerinin görüldüğü araştırma alanı, Akdeniz ile İran-Turan fitocoğrafya bölgelerinin karşılaştığı kuşakta bulunmaktadır. Bundan dolayı il doğal bitki örtüsü bakımından oldukça zengindir. Kızılçam, karaçam, köknar ve sedir ormanları ilde geniş yer kaplar. Yükseltinin 2000 metrenin üzerinde olduğu dağlık alanlarda alpin çayırlar bulunur. Yöre barındırdığı binlerce bitki çeşidi ve fauna zenginliği ile adeta bir milli parkı andırmaktadır. Yaban hayvanları bakımından da oldukça zengindir (Keklik, üveyik, yaban güvercini, bıldırcın, sarıasma, çulluk, tavşan, porsuk, tilki, kurt) Toy, bağirtlak kartal, şahin ve yabani akbabaya gibi kuşlar, domuz geyik, ayı, yaban kedisi, vaşak, sırtlan ve yaban keçisi gibi hayvanlar yoğun olarak gözlenmektedir.

Ayrıca araştırma alanında birçok yayla bulunmaktadır. Ağıllı, Ağoluk, Akifiye, Kozlu dere, Bertiz Yaylası, Yavşan, Başkonuş, Eğrigöl, Engizek, Karagöl, Çimen (Uludaz), Kazma, Seen, Yedikuyu, Çalibalma, Üçkaya, Kümperli-Deli hacılı, Binboğa ve Döngel yaylaları bunlardan bazılarıdır. Kahramanmaraş'da dağlık alanlarda birçok mağara yer almaktadır. Bunların en önemlileri Döngel, Eshab-ı Keyf ve Pazarcık'ın güneybatısında bulunan Bulut Deliği Mağarasıdır. Andırın'da ise Körçoban Tabiatı Koruma Alanı yer almaktadır.

Kahramanmaraş'a bağlı Türkoğlu ilçe merkezinin güneyindeki Sağlık Ovası'nda Kuş gözetleme alanı göçle gelen Küçük Karabatak kuş türünden dolayı Önemli Kuş Alanı (ÖKA) statüsündedir. Sır ve Menzelet Baraj gölleri sportif olta balıkçılığı, Sır Baraj Gölü kıyıları bisiklet turları, Binboğa Dağları atlı doğa yürüyüşü, Ayşepınarı-Karbasan, Türkmenler-Hacınınoğlu, Ilıca-Suçatı Bulutoğlu, Engizek Zirvesi, Kahramanmaraş-Başkonuş Yaylası dağ ve doğa yürüyüşü yapmaya, Afşin ilçesinin Yazıköy, Çamiçi, Örenderesi ve Binboğa ormanlık alanları ise kamp olanaklarına sahiptir. Eshabı-Kehf (Yedi uyurlar), Ilıca kaplıcası, Ekinözü içmeleri, Fırnız, Tekir, Yeşil göz, Kapı çam mesire yerleri gibi alternatif olarak ekoturizm faaliyetlerinin yapılabileceği alanlardır.

Nüfusu son yıllarda 1063174'e ulaşan Kahramanmaraş'ın ekonomisi tarım, ticaret ve sanayiye dayanmaktadır (Tablo 2). Tarım, hayvancılık ve yerel ticarete dayanan geleneksel ekonomik yapı 1960'larda başlayan ve 1984'den itibaren hızlanan sanayileşme hareketleri ile önemli ölçüde değişmiştir. Kahramanmaraş bugün tekstilde ve özellikle de iplik üretiminde Türkiye'de en ön sıralarda yer almaktadır. Sektör büyüklüğü açısından, tekstil sanayinden sonra ikinci sırada Çelik Eşya Sanayi bulunur. Yöredeki en önemli sektörlerinden biri olan toz ve pul biber cilikte sanayileşmeye paralel olarak gelişme eğilimindedir. Kahramanmaraş'ın ülkemizde ün kazanmasına yol açan dondurma sektörü en hızlı gelişen sektörler arasındadır. Kahramanmaraş'taki diğer sanayi sektörleri Pamuk işleme (çırçır), Gıda, Yem, Ambalaj, Kağıt ve Makine İmalatı, Isıtma ve Soğutma sistemleri sektörleridir. Kuyumculuk ve ahşap oymacılık ildeki en önemli el sanatları sektörlerindendir. Günümüzde Kahramanmaraş'ta tekstil, konfeksiyon ve çelik sektörleri başta olmak üzere toplam fabrika sayısı 427'e, sanayide çalışan işgücü sayısı ise 28535'e ulaşmıştır (<http://www.kmtso.org.tr> 12.04.2013).

Kahramanmaraş, tarih boyunca doğu-batı kültürlerinin temas halinde olduğu bir bölgede yer almaktadır. Bundan dolayı doğal özellikler bakımından zengin olduğu kadar tarihsel ve kültürel özellikler bakımından da zengin bir çeşitliliğe sahiptir. Kahramanmaraş'da binlerce yıl öncesinde kurulmuş uygarlıklar ile asırlık yerleşim geleneğine bağlı bir kültür yaşatılmaktadır. Kültürel kaynak değerleri bakımından Kahramanmaraş, halk edebiyatı, halk müziği ve ozanları ile ülke çapında ün kazanmış ve birçok âşık yetiştirmiş bir şehirdir. Ayrıca edebiyat anlamında da birçok yazar yetiştirmiştir.

Yöre içerisinde tarihi ve mimari değeri bulunan bina, değirmen, köprü, kale benzeri yapılar tarihi yapılar başlığı altında ifade edilebilecek kültürel ekoturizm çekicilikleridir. Tarihi özellikleri bakımından birçok Osmanlı hamamı bulunan yörede, günümüzde de geleneksel Türk hamam kültürü (Tüfekçi ve Acar Hamamı gibi) yaşatılmaya çalışılmaktadır. Bakır hamam tasları, takunyalar, göbek taşı gibi maddi kültür mirasları önemini korumaktadır.

Kahramanmaraş'ta bölgede hüküm sürmüş devletler ve medeniyetlere ait tarihi eserler, hanlar, hamamlar, camiler, yığma bir tepe üzerinde bulunan Hitit, Roma ve Osmanlı dönemlerinde kullanılmış olan Kaleler (Maraş Kalesi, Afşin Kalesi Hurman Kalesi, Tilavşin Kalesi, Süleymanlı (Zeytun) Kalesi, Meryemçil (Geben) Kalesi vb) Kapalı Çarşı, Hitit Aslanı, Konaklar, Camiiler (Kahramanmaraş Ulu Camii, Hatuniye Cami, Elbistan Ulu Camii ve Himmetbaba Camii ve Eshab-ı Kehf Külliyesi ve camii, Afşin Ulu Camii Himmet Baba Camii ve Türbesi vb) İnanç açısından önemli yerlerden Malik Ejder Ziyareti, Taşmedrese, Külliyyeler, Kübbetler, Çeşmeler büyük önem taşımaktadır.

Şehir merkezinde Roma dönemine ait Germanicia Antik Kenti Mozaikleri, eski Kahramanmaraş-Göksun yolu üzerinde yer alan tarihi Ceyhan köprüsü, Elbistan'da Ufacıklı köyü kalıntıları, Afşin'de Kuruhan, Kahramanmaraş'da Katip hanı, Afşin Kaşanlı Köyü Kabartması, Pazarcık (Turunçlu Köyü) Kalıntıları da önemli tarihsel miraslardandır.

Eko turizme girdi oluşturabilecek bir diğer kaynak ise el sanatlarıdır. Kahramanmaraş'da Ağaç işçiliğine dayalı ahşap oymacılığı, bakırcılık, oya sim-tel sırmacılık, nakış işleri, yemeni ve çarık işlemeciliği, semercilik, kuyumculuk, köşkerçilik, mazmancılık, kazazcılık, külekçilik önemli el sanatları arasındadır.

Kahramanmaraş' da yöresel yemekler de önemli kültürel ekoturizm değerleridir. Maraş tarhanası, kırmızı biberi, içli köftesi, çiğ köftesi, dondurması, Maraş çöreği, Fıstık ezmesi, sucuk ve pestilleri, ekşili çorbası, minbarı, döğme aşı, ekşili aya sulusu, simit köftesi, çökelekli börek bunlardan bazılarıdır. Ayrıca güreş festivalleri, fuar ve şenlikler; spor etkinlikleri de yörede kültürel ekoturizm faaliyetleri açısından büyük önem taşımaktadır.

Dağ-Doğa Yürüyüşü (Trekking)

Akarsu Turizmi (Kano-Rafting)

Bisiklet Turu

Athl-Doğa Yürüyüşü

Yayla Turizmi

Kültür Turizmi

Mağara Turizmi

Sportif Olta Balıkçılığı

Ornito Turizmi

Botanik (Bitki İnceleme) Turizmi

Av Turizmi

İnanç Turizmi; olarak eko turizm içerisinde sıralayabileceğimiz tüm turizm faaliyetleri Kahramanmaraş'da yapılabilecek bir potansiyele sahiptir.

Doğal, tarihi, kültürel ve sosyal değerleri ile yüzyıllar boyu insanların ilgisini çekmiş olan Kahramanmaraş, tüm yönleriyle eko turizme kazandırılarak daha da geliştirilmesi gereken önemli bir ekoturizm merkezi konumundadır.

Tablo 1: Araştırma Alanının Güney ve Kuzeyinde Yer Alan Bazı İstasyonlara Ait Aylık Ortalama Sıcaklık ve Yağış Değerleri

İSTASYON		O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Y.O.
K.Maraş	Sıc. (°C)	4.8	6.3	10.5	15.3	20.3	25.1	28.3	28.4	25.1	19.0	11.7	6.7	16.8
	Yağış (mm)	128.8	114.2	96.6	74.8	39.7	7.3	2.7	2.2	7.6	46.8	85.6	132.6	738.9
Göksun	Sıc. (°C)	-1.3	-0.2	2.8	8.5	13.1	17.6	21.3	20.6	16.2	10.4	4.3	0.3	9.5
	Yağış (mm)	88.9	66.2	81.7	66.1	54	21.6	6.5	7.5	15.2	50.1	69.1	90	616.9

Halkın Ekoturizme Bakış Açısı İle İlgili Bulgular

Araştırmaya katılan Kahramanmaraş halkının bazı sosyal, ekonomik ve demografik özellikleri ile eko turizme bakış açısına yönelik düşüncelerine ilişkin olarak elde edilen bulgular, yüzde analizi yöntemiyle ortaya konulmuş ve aşağıda alt başlıklar halinde özetlenmiştir.

Tablo 2. Kahramanmaraş'ta Nüfus Gelişimi

Yıllar	İl Nüfusu	Kahramanmaraş / Şehir Nüfusu
1927	184958	25982
1950	288843	34641
1960	389857	54447
1970	528982	110761
1980	738032	178557
1990	892952	228129
2000	1002384	326198
2010	1044816	412252
2012	1063174	443575

Tablo 3. Katılımcıların Cinsiyet, Yaş, Medeni durum, Memleketi

Cinsiyet	n	%
Erkek	269	63,6
Kadın	154	36,4
Toplam	423	100,0
Yaş	n	%
18-24	21	5,0
25-45	241	57,0
46-60	130	30,7
61 ve üzeri	31	7,3
Toplam	423	100,0
Medeni durum	n	%
Evli	264	62,4
Bekâr	159	37,6
Toplam	423	100,0
Memleket	n	%
Maraş	275	65,0
Diğer	148	35,0
Toplam	423	100,0

Araştırmaya katılanların %63,6 i erkek, %36,4 u bayandır. Araştırmaya katılanların %5'i 18-24 yaş arası, %57'si 25-45 yaş arası, %30,7'u 46-60 ve %7,3'ü 61 yaş üzerindeyken, %62,4'ü evli, %37,6'sı bekindir. Ayrıca araştırmaya katılanların %65'si Kahramanmaraşlı, %35'i diğer

şehirlerdendir (Tablo 3). Katılımcıları %65'inin yöre insanı olması yöreyi daha iyi tanıyıp daha gerçekçi cevaplar verebilecekleri şeklinde değerlendirilebilir.

Araştırmaya katılanların %28,1'i 800 TL altı, %27,2'si 801-1500 TL arası, %31,7'si 1501-2500 TL arası ve %13' ü ise 2501-4000 TL arasında aylık gelire sahipken; eğitim durumu açısından, %33,1'i ilköğretim mezunu, % 31,7'i lise mezunu, %26,5'i üniversite mezunu, % 8,7'si ise lisansüstü eğitim seviyesine sahiptir. Ayrıca araştırmaya katılanların %4,7'si öğrenci, %22,7'si memur, %22,2'si esnaf, %11,1'i ev hanımı, %15,6'sı öğretmen, %2,6'sı emekli, %21'i ise serbest meslek sahibidir (Tablo 4).

Araştırmaya katılanların %3,8'i 1 yıldan az, %18'i 1-5 yıl, %23,9'u 6-10 yıl, %9,9'u 11-15 yıl, %14,7'si 16-20 yıl, 29,8'i ise 21 ve üzeri yıldan beri Kahramanmaraş'ta oturmaktadır (Tablo 5). Katılımcıların %50'den fazlasının 11 ve üzeri yıldan beri burada iskan etmiş olmaları yörenin potansiyeli hakkında daha çok bilgi sahibi olabileceklerini göstermektedir.

Tablo 4. Katılımcıların Eğitim, Meslek ve Aylık Gelir Durumu

Eğitim durumu	n	%
İlköğretim	140	33,1
Lise	134	31,7
Üniversite	112	26,5
Lisansüstü	37	8,7
Toplam	423	100,0
Meslek durumu	n	%
Öğrenci	20	4,7
Memur	96	22,7
Esnaf	94	22,2
Ev hanımı	47	11,1
Öğretmen	66	15,6
Emekli	11	2,6
Serbest meslek	89	21,0
Toplam	423	100,0
Aylık gelir durumu	n	%
0-800	119	28,1
801-1500	115	27,2
1501-2500	134	31,7
2501-4000	55	13,0
Toplam	423	100,0

Tablo 5. Katılımcıların Kahramanmaraş'ta İskan Durumu

İskân durumu	n	%
1 yıldan az	16	3,8
1-5 yıl	76	18,0
6-10 yıl	101	23,9
11-15 yıl	42	9,9
16-20 yıl	62	14,7
21 ve üzeri	126	29,8
Toplam	423	100,0

Araştırmaya katılanların Kahramanmaraş denince akıllarına ilk gelen kavramın %82'inin Kırmızıbiber, %54,4'nün Dondurma, %22,9'nun Tarhana, %5,7'sinin Baklava, %2,6'sının Maraş Plakası(46), %1,2'sinin Maraş çeltiği, % 4,7'sinin Sütçü imam, %0,5'nin ise Dulkadiroğlu

beyliğı olduğunu ifade etmişlerdir(Tablo 6).Kahramanmaraş dondurmasının ve kırmızı biberinin ünü ülke içinde ve dışında bilinmektedir.

Tablo 6. Katılımcıların Kahramanmaraş Denilince Aklına Gelen İlk Kavram

Kavram	n	%
Kırmızıbiber	34	8,0
Dondurma	230	54,4
Tarhana	97	22,9
Baklava	24	5,7
Plakası	11	2,6
Maraş çeltiğı	5	1,2
Sütçü imam	20	4,7
Dulkadiroğlu beyliğı	2	0,5
Toplam	423	100,0

Araştırmaya katılanların Kahramanmaraş'ın doğal ve kültürel zenginliklerini bilme durumu ise %5'i Çok iyi biliyorum, %38,3'ü Biliyorum,% 52'si Biraz biliyorum, %4,7'si Hiç bilmiyorum düzeyindedir(Tablo 7).Katılımcıların % 90'dan fazlasının doğal ve kültürel zenginlikleri biliyor olmaları yörede ekoturizm faaliyetlerinin daha yoğun yapılabileceğı için önem taşımaktadır.

Tablo 7. Katılımcıların Kahramanmaraş'ın Doğal ve Kültürel Zenginliklerini Bilme Düzeyi

Düzy	n	%
Çok iyi biliyorum	21	5,0
Biliyorum	162	38,3
Biraz biliyorum	220	52,0
Hiç bilmiyorum	20	4,7
Toplam	423	100,0

Tablo 8. Katılımcıların Kahramanmaraş'ta (Eko) turizm Denilince Aklına İlk Gelen Yer

Yer	n	%
Yavşan	12	2,8
Kapı çam	76	18,0
Döngel	79	18,7
Malik ejder	10	2,4
Baş konuş	33	7,8
Ilıca	115	27,2
Kapalı çarşı	40	9,5
Maraş kalesi	58	13,7
Toplam	423	100,0

Araştırmaya katılanların Kahramanmaraş'ta ekoturizm denince aklınıza ilk gelen yer ifadesine %2,8 'i Yavşan, % 18'i Kapı çam, %18,7'si Döngel, % 2,4'ü Malik ejder,% 7,8'i Baş konuş,% 27,2'si Ilıca,%9,5'i Kapalı çarşı, %13,7'si ise Maraş kalesi olarak cevap vermişlerdir (Tablo 8).

Araştırmaya katılanlara göre Kahramanmaraş'ta önem verilmesi gereken turizm türü, %9'u İnanç turizm, %3,5'i Kış turizmi, %56,7'si Yayla Turizm, %2,1'i Kongre Turizm,% 1,7 Tarım Turizm, %20,1'i Kültür turizm ve %14,9'ü Kaplıca turizm olarak ifade etmişlerdir (Tablo

9).Katılımcıların %50'den fazlasının yayla turizmi ifadesi doğal turizme verilen önemi göstermektedir.

Tablo 9. Katılımcılara Göre Kahramanmaraş'ta Önem Verilmesi Gereken Turizm Çeşidi

Turizm Çeşidi	n	%
İnanç turizm	4	,9
Kış turizmi	15	3,5
Yayla	240	56,7
Kongre	9	2,1
Tarım	7	1,7
Kültür	85	20,1
Kaplıca	63	14,9
Toplam	423	100,0

Araştırmaya katılanlar Kahramanmaraş'ta ekoturizm faaliyetlerinde bulunma mevsimini %18,2'i Tüm yıl, % 29,3'ü İlkbahar, %45,9'u Yaz, %5'i sonbahar, %1,7 'si Kış olarak ifade etmişlerdir(Tablo 10). Katılımcıların %75,2'sinin ilkbahar ve yaz dönemini seçmiş olmaları bu dönemde iklim koşullarının uygunluğu ve doğa amaçlı ekoturizm faaliyetini daha çok tercih etmelerinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 10. Katılımcıların Kahramanmaraş'ta Ekoturizm Faaliyetlerinde Bulunma Mevsimi

Mevsim	n	%
Tüm yıl	77	18,2
İlkbahar	124	29,3
Yaz	194	45,9
Sonbahar	21	5,0
Kış	7	1,7
Toplam	423	100,0

Tablo: 11. Katılımcılara Göre Kahramanmaraş'ta En Önemli Ekoturizm Faaliyeti

Ekoturizm Faaliyeti	n	%
Sanatsal etkinlik	22	5,2
Doğa yürüyüşü	126	29,8
Spor karşılaşması	33	7,8
Festivaller	55	13,0
Başkonuş ve Fırınz	83	19,6
Ilıca	87	20,6
Yavşan	17	4,0
Toplam	423	100,0

Araştırmaya katılanlara göre Kahramanmaraş'ta en önemli ekoturizm faaliyeti %5,2'si sanatsal etkinlik, %29,8'i doğa yürüyüşleri, %7,8'i spor karşılaşmaları,%13'i festivaller ve şenlikler,%19,6'sı Başkonuş ve Fırınz'a gitmek, %20,6'sı Ilıca'ya gitmek ve %4'ü Yavşan'a gitmek olarak ifade etmişlerdir(Tablo 11). Bu durumda katılımcılar ekoturizm alanı olarak daha çok doğal alanları tercih etmektedir.

Araştırmaya katılanlara göre ekoturizmin Kahramanmaraş'a olumlu etkilerini %11,8'i geniş iş olanakları sağlaması,%25,1'i gelir düzeyi artışı sağlaması, %19,6'sı kentsel gelişmeye olumlu

etkiler sağlaması, %15,1'i bilgi ve kültür düzeyini arttırması, %28,4'ü ekoturizm alanlarının korunması konusunda halkın bilinç düzeyini arttırması olarak ifade etmişlerdir(Tablo 12).

Tablo: 12. Katılımcılara Göre Eko-Turizmin Kahramanmaraş'a Olumlu Etkileri

Olumlu Etki	n	%
Geniş iş olanak	50	11,8
Gelir	106	25,1
Kentsel gelişme	83	19,6
Bilgi ve kültür	64	15,1
Bilinç	120	28,4
Toplam	423	100,0

Araştırmaya katılanlara göre Kahramanmaraş'da ekoturizmin sağlıklı gelişebilmesi için yapılabilecek çalışmalar olarak; %19,4'ü bilimsel çalışmaların yapılması, %27,9'u korunan alanların arttırılması,%9,7'si yerel girişimcilerin çalışmalarının arttırılması,%5'i uluslararası turizm şirketleriyle işbirliği yapılmalı,%7,1'i yerel değerler kullanılmalı, %9'u çevreye saygılı kontrollü planlı, ölçülü hareket edilmeli,% 6,6'sı ekoturizm alanları tanıtılmalı, %13'ü halk ekoturizm alanları konusunda bilinçlendirilmeli, %2,4'ü yöreleri tanıtıcı reklamların yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir (Tablo 13).

Araştırmaya katılanlara göre ekoturizm kavramının ifade ettiği anlam %38,3'ü doğa ile ilgili turlar ve aktiviteleri kapsayan bir turizmdir, %18'i sportif faaliyetlerini gerçekleştirebildiğim bir turizmdir, %10,2 'si yerel kalkınmaya yardımcı olan bir turizmdir, %12,1'i konforsuz, basit ve sade olanaklar sunan bir turizmdir, %1,7'si pahalı ve moda olan seyahat sunan bir turizmdir, %19,9'u doğal değerleri koruyarak turizme sunan bir terimdir olarak ifade etmişlerdir(Tablo 14).

Tablo: 13. Katılımcılara göre Kahramanmaraş'da Ekoturizmin Sağlıklı Gelişebilmesi İçin Yapılabilecek Çalışmalar

Çalışmalar	n	%
Bilimsel çalışmalar	82	19,4
Korunan alanlar	118	27,9
Yerel girişimciler	41	9,7
Uluslararası şirketler	21	5,0
Yerel değerler	30	7,1
Çevreye saygı	38	9,0
Tanıtım	28	6,6
Bilinçlendirilme	55	13,0
Reklam	10	2,4
Toplam	423	100,0

Tablo: 14. Katılımcılara Göre Ekoturizm Kavramının İfade Ettiği Anlam

Anlam	n	%
Doğa	162	38,3
Sportif	76	18,0
Yerel	43	10,2
Konforsuz	51	12,1
Pahalı	7	1,7
Doğal değerler	84	19,9
Toplam	423	100,0

Tablo:15. Katılımcıların Kahramanmaraş'ta Ekoturizm Etkinliklerini Tercih Etme Nedeni

Tercih Nedeni	n	%
Doğa	89	21,0
Yöre	150	35,5
Kesif	12	2,8
Farklı tatil	80	18,9
Merak	31	7,3
Dağcılık	10	2,4
Macera	12	2,8
Gürültü	39	9,2
Toplam	423	100,0

Katılımcıların Kahramanmaraş'ta eko turizm etkinliklerini tercih etme veya seçme nedeni %21 'i doğa ile baş başa olmak, %35,5'si yörenin doğal güzelliklerini öğrenmek, % 2,8'i kendini keşfetmek, % 18,9'u farklı bir tatil yaşamak ve dinlenmek, % 7,3'ü merak, %2,4'ü dağcılık ve doğa sporları ile ilgilenmek, %2,8'i macera tutkusu, % 9,2'si şehir gürültüsünden uzaklaşmak ve temiz hava almak olarak ifade etmişlerdir (Tablo 15). Katılımcılara göre yöreyi tanıma amacı tüm nedenlerin önüne geçmiştir.

Katılımcıların Kahramanmaraş ve çevresini eko-turizm faaliyetleri için seçmelerinde dikkate aldıkları en önemli bilgi kaynağı olarak %53,2'si iş arkadaşı, %16,8'i Dergiler ve gazeteler, %5,4'ü Televizyon ve radyo programları, %17,7 'si Turizm fuar ve konferanslar, %1,7'si İnternet,% 5,2'si Rehber, broşür, kitap ifade etmişlerdir (Tablo 16).

Tablo: 16. Katılımcıların Kahramanmaraş ve Çevresini Ekoturizm Faaliyetleri İçin Seçmelerinde Dikkate Aldıkları En Önemli Bilgi Kaynağı

Bilgi Kaynağı	n	%
İş arkadaşı	225	53,2
Dergi	71	16,8
TV	23	5,4
Fuar	75	17,7
İnternet	7	1,7
Broşür	22	5,2
Toplam	423	100,0

Tablo:17. Katılımcıların Kahramanmaraş ve Çevresinde Ekoturizm Faaliyetlerine Katılmaktan Vazgeçme Nedenleri.

Sorunlar	n	%
Çevresel sorun	105	24,8
Doğal kaynak	85	20,1
Mimari	36	8,5
Çarpık kentleşme	72	17,0
Kalabalık	54	12,8
Kaliteli hizmet	50	11,8
Ulaşım	21	5,0
Toplam	423	100,0

Katılımcıların Kahramanmaraş ve çevresinde ekoturizm faaliyetlerine katılmaktan vazgeçme nedeni olarak %24,8'i Çevresel sorunların ortaya çıkması,% 20,1'i Doğal kaynakların tüketilmesi, %8,5'i Geleneksel mimarinin dışına çıkılması, %17'si Çarpık yapılaşma, betonlaşma

kentleşme,% 12,8'i Kalabalığın artması ve sessizliğin bozulması, %11,8'i Kaliteli hizmet sunulmaması,% 5'i Ulaşımın rahat olmaması olarak ifade etmişlerdir (Tablo 17).

Araştırmaya katılanların Kahramanmaraş ve çevresinde eko-turizm faaliyetlerine katılma sürelerini %36,4'ü günübirlik, % 29,6'sı 2-3gün, %19,6'sı 4-5 gün, % 14,4'ü 6 günden fazla olarak belirtmiştir (Tablo 18).

Katılımcıların Kahramanmaraş yöresinde yapılan ekoturizm faaliyetlerinden memnun olma durumu, %29,3'ü memnun değilim, %24,1'i çok az memnunum, %37,8'si az memnunum,%6,9'u fazla memnunum, %1,9'u çok fazla memnunum olarak ifade etmişlerdir(Tablo 19).

Tablo:18. Katılımcıları Kahramanmaraş Ve Çevresinde Ekoturizm Faaliyetlerine Katılma Süresi

Süre	n	%
Günübirlik	154	36,4
2-3gün	125	29,6
4-5gün	83	19,6
6'dan fazla	61	14,4
Toplam	423	100,0

Katılımcılar gelecekte Kahramanmaraş'taki ekoturizm faaliyetlerine katılmak isteme durumunu %11,8'i hiç istemem, %10,6'sı istemem,%26,2' si kararsızım, %38,1'i isterim, %13,2'si çok isterim olarak ifade etmişlerdir(Tablo 20).Katılımcıların %50'den fazlasının olumlu düşüncede olmaları yörede ekoturizm faaliyetlerinin ilerleyen dönemlerde daha da yoğunlaşabileceğini göstermesi bakımından önemlidir.

Tablo:19. Katılımcıların Kahramanmaraş Yöresinde Yapılan Ekoturizm Faaliyetlerinden Memnun Olma Durumu

Memnuniyet	n	%
Memnun değilim	124	29,3
Çok az memnunum	102	24,1
Az memnunum	160	37,8
Fazla memnunum	29	6,9
Çok fazla memnunum	8	1,9
Toplam	423	100,0

Tablo:20. Katılımcıların Gelecekte Kahramanmaraş'taki Ekoturizm Faaliyetlerine Katılmak İsteme Durumu

İstek	n	%
Hiç istemem	50	11,8
İstemem	45	10,6
Kararsızım	111	26,2
İsterim	161	38,1
Çok isterim	56	13,2
Toplam	423	100,0

Kahramanmaraş yöresi ekoturizm kapsamında hangi alternatif turizm türünün gelişmesine daha uygundur sorusuna %34,8'i Yayla Turizmi, %20,62'si Kültür Turizmi, %17,5'i Kırsal Turizmi, %9,72'si Dağ Turizmi, %8,32'ü Doğa Turizmi, % 9,2'si Kaplıca Turizmi olarak ifade etmişlerdir (Tablo 21). Katılımcılar doğa kaynaklı ekoturizm alanlarını daha yüksek oranda seçmişlerdir.

Tablo. 21. Katılımcılara göre Kahramanmaraş Yöresinde Ekoturizm Kapsamında Alternatif Turizm Türlerinin Gelişme Uygunluğu

Alternatif Turizm Türleri	n	%
Yayla	147	34,8
Kültür	87	20,6
Kırsal	74	17,5
Dağ	41	9,7
Doğa	35	8,3
Kaplıca	39	9,2
Toplam	423	100,0

Katılımcıların daha önce sadece ekoturizm amaçlı bir turizm faaliyetinde bulunma durumu olarak %14,2 hiç bulunmadım, %50,4'ü 1-3 kez, %26,7'si 4-10 kez, % 8,7'si 11 den fazla ekoturizm faaliyetinde bulunduklarını ifade etmişlerdir (Tablo 22). Büyük bir kısmının bu faaliyetlere katılmış olmaları yöredeki ekoturizm faaliyetlerinin geleceği açısından sevindiricidir.

Katılımcılar Ekoturizm faaliyetine % 13,2'si Tek başına, % 43'ü Aile üyeleri ile, %17'si Akraba ile, %26,7'si İş arkadaşları ile katıldıklarını ifade etmişlerdir (Tablo 23).

Araştırmaya katılanların Kahramanmaraş'ta Eko-Turizm Faaliyetine katılma amaçlarının % 44,2'si Doğa güzellikleri, %19,1'i kültür sanat ve turizm, %22,9'u sağlık ve termal, %11,8'i Tatil, %1,9'u eğitim –öğretim olduğunu ifade etmişlerdir (Tablo 24). Yörede öncelikli olarak doğal alanlara ait bir ekoturizm planlamasının yapılması ve diğer ekoturizm faaliyetlerinin de tanıtılmalı gereklidir.

Tablo: 22. Katılımcıların Daha Önce Sadece Ekoturizm Amaçlı Bir Turizm Faaliyetinde Katılma Durumu

Katılım	n	%
Hiç Bulunmadım	60	14,2
1-3kez	213	50,4
4-10kez	113	26,7
11 den fazla	37	8,7
Toplam	423	100,0

Tablo: 23. Katılımcıların Ekoturizm Faaliyetine Kimlerle Katıldığı

Katılımcılar	n	%
Tek başıma	56	13,2
Aile	182	43,0
Akraba	72	17,0
İş arkadaşı	113	26,7
Toplam	423	100,0

Tablo:24. Katılımcıların Kahramanmaraş'ta Ekoturizm Faaliyetinde Bulunma Amacı

Amaç	n	%
Doğa	187	44,2
Kültür	81	19,1
Sağlık	97	22,9
Tatil	50	11,8
Eğitim	8	1,9
Toplam	423	100,0

Tablo: 25. Katılımcılara Göre Kahramanmaraş'ta Ekoturizm Faaliyetleri İle İlgili Profesyonel Seyahat Acentalarının Yeterlik Durumu

Yeterlik	n	%
Yetersiz	203	48,0
Az yeterli	184	43,5
Yeterli	26	6,1
Çok yeterli	10	2,4
Toplam	423	100,0

Katılımcılara göre Kahramanmaraş'ta eko-turizm faaliyetleri ile ilgili profesyonel seyahat acentelerinin %48 yetersiz, %43,5 az yeterli, %6,1 yeterli, %2,4 çok yeterli durumda olduğunu ifade etmişlerdir (Tablo 25).

Katılımcılara göre Kahramanmaraş'ta devlet kurumlarının eko-turizm faaliyetleri ile ilgili yeterli çalışmalar yapma durumunu %43,5'i yetersiz, %45,6'sı az yeterli, %9,2'si yeterli, %1,7'si çok yeterli olarak ifade etmişlerdir (Tablo 26).

Katılımcılara göre Kahramanmaraş'ta kültür ve turizm bakanlığının eko-turizm konusunda tanıtım ve bilgilendirme yapma durumunu %52'si yetersiz, %38,5'si az yeterli, %8,3'ü yeterli, %1,2'si çok yeterli olarak ifade etmişlerdir (Tablo 27).

Tablo: 26. Katılımcılara göre Kahramanmaraş'ta Devlet Kurumlarının Ekoturizm Faaliyetleri İle İlgili Yeterli Çalışmalar Yapma Durumu

Yeterlik	n	%
Yetersiz	184	43,5
Az yeterli	193	45,6
Yeterli	39	9,2
Çok yeterli	7	1,7
Toplam	423	100,0

Tablo: 27. Katılımcılara Göre Kahramanmaraş'ta Kültür Ve Turizm Bakanlığının Ekoturizm Konusunda Tanıtım Ve Bilgilendirme Yapma Durumu

Tanıtım	n	%
Yetersiz	220	52,0
Az yeterli	163	38,5
Yeterli	35	8,3
Çok yeterli	5	1,2
Toplam	423	100,0

Tablo: 28. Katılımcılara Göre Kahramanmaraş'ta Ekoturizm İçin Gerekli Alt-Üst Yapı Çalışmalarının Yeterlik Durumu

Yeterlik	n	%
Yetersiz	191	45,2
Az yeterli	165	39,0
Yeterli	61	14,4
Çok yeterli	6	1,4
Toplam	423	100,0

Araştırmaya katılanlara göre Kahramanmaraş da eko turizm için gerekli alt-üst yapı çalışmalarının yeterlik durumu %45,2'si yetersiz, %39'u az yeterli, %14,4'ü yeterli, %1,4'ü çok yeterli olarak ifade etmişlerdir (Tablo 28).

Tablo: 29. Katılımcılara Göre Kahramanmaraş'ta Halkın Ekoturizm Açısından Yeterince Bilgilendirilme Durumu

Bilgilendirme	n	%
Yetersiz	205	48,5
Az yeterli	158	37,4
Yeterli	54	12,8
Çok yeterli	6	1,4
Toplam	423	100,0

Araştırmaya katılanlara göre Kahramanmaraş'ta halkın kamu kurum ve kuruluşlarınca ekoturizm açısından yeterince bilgilendirilme durumunu %48,5'i yetersiz, %37,4'ü az yeterli, %12,8'i yeterli, %1,4'ü çok yeterli olarak ifade etmişlerdir (Tablo 29).

Araştırmaya katılanlara göre Kahramanmaraş'ta ekoturizme alternatif olabilecek çalışma alanlarını % 6,6'sı tarım, % 4,7'si hayvancılık, % 35,7 'si orman, %19,1 sanayi, % 2,6'sı ticaret, % 31,2 el sanatları olarak ifade etmişlerdir (Tablo 30). Orman ve el sanatlarının %30'lar üzerinde düşünülmesi doğa ve kültürel turizm açısından büyük önem taşımaktadır.

Kahramanmaraş'ta eko turizmin sağlıklı gelişebilmesi için yapılabilecek çalışmalar olarak %13,9'u Yöresel anlamda bilimsel çalışmalar yapılmalı, % 21,5'i Yerel değerlerin kullanılmasına özen gösterilmeli, %18,4'ü çevreye saygılı planlı kontrollü ve ölçülü hareket edilmeli, %10,6'sı Uluslar arası turizm şirketleri ile işbirliği yapılmalı, %11,1'i Yerel yöneticilerin ve halkın alınacak kararlarda katılımı sağlanmalı, %24,3'ü Koruma altına alınan alanlar artırılmalı olarak ifade etmişlerdir (Tablo 31).

Tablo: 30. Katılımcılara Göre Kahramanmaraş'ta Ekoturizme Alternatif Olabilecek Çalışma Alanları

Alternatif Alanlar	n	%
Tarım	28	6,6
Hayvancılık	20	4,7
Orman	151	35,7
Sanayi	81	19,1
Ticaret	11	2,6
El sanatı	132	31,2
Toplam	423	100,0

Tablo: 31. Katılımcılara Göre Kahramanmaraş'ta Ekoturizmin Sağlıklı Gelişebilmesi İçin Yapılabilecek Çalışmalar

Çalışmalar	n	%
Bilimsel çalışma	59	13,9
Yerel değer	91	21,5
Çevreye saygı	78	18,4
Uluslararası turizm şirketi	45	10,6
Yerel yönetici	47	11,1
Koruma alanı	103	24,3
Toplam	423	100,0

Araştırmaya katılanlara göre Kahramanmaraş'ta ekoturizmin olumlu yanları olarak % 28,6'sı ekoturizm doğal çevreyi ve biyolojik çeşitliliği korur, % 32,2'si yerel halkı kültür ve çevreyi değerlendirmeye teşvik eder, % 18'i yerel halkın yaşam standardını yükseltir, %17,3'ü yerel ekonomiyi canlandırır ve çeşitlendirir, % 3,8'i tarihi yapıların korunmasını sağlar, % 0,2'si

kadınlara iş imkânı sağlaması olarak ifade etmişlerdir (Tablo 32).Yörede yerel halkın bilinçlenmesi açısından ekoturizm önemsendiği görülmektedir.

Tablo: 32. Katılımcılara göre Kahramanmaraş'ta Ekoturizmin Olumlu Yanları

Olumlu Tarafları	n	%
Doğal-biyolojik çeşitlilik	121	28,6
Yerel halk	136	32,2
Yasam standardı	76	18,0
Yerel ekonomi	73	17,3
Tarihi yapı	16	3,8
Kadına iş imkânı	1	,2
Toplam	423	100,0

Araştırmaya katılanlara göre Kahramanmaraş'ta eko-turizmin olumsuz yanlarını %30'u doğal çevrenin bozulup kirlenmesine neden olur, %23,2'i kırsal bölgelerde sosyo kültürel bozulmalara yol açar, %16,3'ü kırsal bölgelerde emlak fiyatlarını attırır, %15,1'i kırsal yollarda trafik sıkışıklığına neden olur,% 15,4'ü zengin girişimciler tarafından kırsal bölgelerin sömürülmesine neden olur olarak ifade etmişlerdir (Tablo 33).Katılımcıların yüksek oranla doğal çevrenin yoğun kullanımı sonucunda bozulabileceğini düşünüyor olmaları çevreye verdikleri değer anlamında önemlidir

Tablo: 33. Katılımcılara Göre Kahramanmaraş'ta Ekoturizmin Olumsuz Yanları

Olumsuz Tarafları	n	%
Doğal çevre	127	30,0
Kırsal bölge	98	23,2
Emlak	69	16,3
Trafik	64	15,1
Zengin girişimci	65	15,4
Toplam	423	100,0

Sonuçlar

Günümüz koşullarında çevreye duyarlı ekolojik yaklaşımların gerekliliği büyük önem taşımaktadır. Ekoturizm doğaya ve doğal kaynaklarla ilişkili kültürel değerlerle bağlıdır. Bu bağlamda Kahramanmaraş da gerek doğal özellikleri, gerekse kültürel değerleri ile ekoturizm için önemli bir alan konumundadır. Araştırmada Kahramanmaraş'ın ekoturizm potansiyeli taşıdığı düşünülen alanlar fonksiyonları dikkate alınarak belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca Kahramanmaraş halkının ekoturizme bakış açısını ortaya koymak ve bu kaynakların sürdürülebilir bir yaklaşımla korunması, planlanması ve geliştirilmesine yönelik yapılması gerekenler belirlenmiştir.

Bu amaç çerçevesinde araştırmada birincil ve ikincil veriler toplanmış ve bu verilere dayalı uygun istatistik teknikler uygulanmıştır. Bu verilerden elde edilen analiz sonuçlarına göre Kahramanmaraş ekoturizm açısından zengin bir potansiyele sahiptir. Ancak bu potansiyelden yeterince yararlanamamaktadır. Ayrıca yöre halkı da bu konuda bilgi, duyarlılık ve bilinç bakımından yetersiz düzeydedir.

Kahramanmaraş ekoturizme temel oluşturacak çeşitli doğal kaynaklara sahiptir. Bu kaynaklar ekoturizme yönelik birçok faaliyette kullanılabilir. Bunlar şu şekilde sıralanabilir.

Ormanlık alanları, yaylaları, akarsular ve kaynak suları, mağaraları, zengin doğal bitki örtüsü ve hayvan varlığı. Ayrıca yöre ekoturizme kaynak oluşturacak kültürel değerlere de

sahiptir. Özgün mimariye sahip yapılar, tarihi evler, çarşılar, kaleler, hanlar hamamlar, Germanicia Antik Kenti, yöreye has yemek kültürü, kırmızıbiberi, dondurması bu bağlamda değerlendirilebilir.

Araştırmaya katılanlar orta ve genç yaş grubunda olup, öğrenim düzeyleri Türkiye ortalamasının üzerindedir. Nüfusun ekonomik olarak aktif olması halkın sürdürülebilir turizm konusundaki gelişmelere olumlu katkıda bulunabileceğini, %90 dan fazlasının yöredeki doğal ve kültürel alanları biliyor olması, %65'inin Kahramanmaraşlı ve 10 yıldan uzun süredir araştırma alanında ikamet edenlerin oranının yüksek olması ise, alan konusunda yeterli bilgi ve birikime sahip olduklarını göstermektedir.

Araştırmaya katılanların %50'den fazlası ekoturizm faaliyetlerinde doğal alanlara gidiyor ve doğal alanları ekoturizm alanı olarak daha çok tercih ediyor, %75,2'si yaz ve ilkbahar mevsimlerinde bu faaliyetlere katılıyor,%56,7'si yörede yayla turizminin geliştirilmesini ve %27,9 korunan alanların artırılmasını istiyor. Yine katılımcıların %82'si Kırmızıbiber, %54,4'ü Dondurma'nın Kahramanmaraş'ın simgeleri olarak düşünüyor.

Araştırmaya katılanların %56,5'si Doğa ile baş başa olmak ve yörenin doğal güzelliklerini öğrenmek için bu aktivitelere katılıyor,%38,3'ü ekoturizmi doğa ile ilgili turlar ve aktiviteler olarak algılıyor. Ekoturizm faaliyetlerine katılmaktan vazgeçme nedeni olarak %50'ye yakını çevresel sorunların ortaya çıkması ve doğal kaynakların tüketilmesi olarak ifade ediyor. Bu bağlamda katılımcılar doğa ve ekoturizm kavramlarını birbirleriyle özdeşleştiriyor.

Araştırmaya katılanların eko-turizm faaliyetlerini seçmelerinde dikkate aldıkları en önemli bilgi kaynağı olarak %53,2'si iş arkadaşı olarak ifade etmiş olmaları ise yörenin yeterince tanıtımın yapılamadığının gösteriyor. Ayrıca eko-turizm faaliyetlerine katılma sürelerini %36,4 günübirlik,% 29,6'sı 2-3gün olarak belirtmiş olmaları bu sürelerin ekoturizm alanlarına yeterli yatırımlar yapılarak artırılabilirliğini gösteriyor.

Katılımcılar ilgili profesyonel seyahat acentelerinin (%48), devlet kurumlarının(%43,5),kültür ve turizm bakanlığının(%52) eko-turizm konusunda tanıtım ve bilgilendirme yapma durumu ile alt-üst yapı çalışmalarını (%45,2)yetersiz olarak ifade etmişlerdir. Bu tür kurumlar yöreyi tanıtıcı çalışmalar yapmalıdır.

Araştırmaya katılanlar ekoturizmin olumlu yanları olarak Ekoturizmin doğal çevreyi ve biyolojik çeşitliliği koruduğunu(% 28,6), yerel halkı kültür ve çevreyi değerlendirmeye teşvik ettiğini (% 32,2)yerel halkın yaşam standardını yükselttiğini (% 18)belirtirken, eko-turizmin olumsuz yanları olarak ise doğal çevrenin bozulup kirlenmesine (%30), kırsal bölgelerde sosyo kültürel bozulmalara (%23,2) neden olacağını ifade etmiştir.Bu durumda ekoturizm faaliyetleri katılımcılar tarafından önemli işlevlere sahip olarak görülmektedir.

Araştırmaya katılanların %50'den fazlasının eko turizm konusunda olumlu düşüncede olmaları yörede bu faaliyetlerin ilerleyen dönemlerde daha da yoğunlaşabileceğini göstermesi bakımından önemlidir.

Kahramanmaraş Türkiye'nin ekoturizm potansiyeli açısından büyük önem taşıyan yörelerinden biridir. Doğal güzellik ve turizm potansiyeli bakımından işlenmemiş bir alandır. Yörede birçok ekoturizm çeşidi yapılabilmektedir. Fakat yörede bulunan kaynakların yeterli tanıtımının ve gerekli turizm yatırımının yapılamaması gibi nedenlerle gelişme gösterememiştir. Bu nedenle yöre ekoturizm anlamında tanımlanabilen mekânlar haline dönüşememiştir.

Yörenin tanıtımı, yerel halkın ve turistlerin bilgilendirmesi en önemli konular arasındadır. Yöreye gelecek turistler için konaklama tesisleri ve otellerin en kısa sürede tamamlanarak hizmete açılması gerekmektedir. Piknik ve dinlenme alanlarında gerekli alt yapıların (çöp tenekeleri, tuvalet vb.) hazırlanarak kontrollü olarak bu hizmetlerin sürdürülmesi gereklidir.

Ekoturizm potansiyeli olan alanlar turizme açılmadan önce, yerel halkın sosyo ekonomik durumu incelenmeli, turizm gelişimleri konusunda yaklaşımları ve görüşleri belirlenmelidir. Elde edilen veriler ışığında turizm gelişmelerinin yerel halka sosyo ekonomik açıdan katkıları

açıklanmalıdır. Orman alanlarına ve yaylalara yapılmak istenen yolların alanın doğallığını bozmadan belirli merkezlere kadar asfalt, daha yukarısına da stabilize yol şeklinde düzenlemeler yapılarak gününbirlikçi ziyaretçilerin bu alanlara daha sık gelmeleri sağlanmalıdır.

Yörede ekoturizm ile ilgili proje ve eğitim çalışmaları artırılarak sürdürülmelidir. Bu şekilde yerel halk ve işletmecilerde kendisini ve işletmesini doğru bir şekilde yönlendirecektir. Ayrıca bu eğitim çalışmaları uzman kişi ve kurumlarca yapılarak ekoturizmde sürdürülebilirliğin sağlanmasında turist, yerel halk, ilgili kurum ve kuruluşların birlikte çalışması sağlanmalıdır.

Yörede, yerel halkta, yeterli ekoturizm bilinci yerleştirilmeli, otel motel ve gerekli alt yapı, sağlık ve ilkyardım tesisleri yapılmalı, rehberlik hizmetleri verilmelidir.

Alanın niteliklerine göre özellikli eko turistlerin yöreye çekimi hedeflenerek, film ve broşürlerle alanın flora ve faunası, gelenekleri, tarihi, kültürel değerleri ve yapıları, halkın doğal yaşamının karakteristik özellikleri değiştirilmeden yörenin tanıtımı yapılmalıdır.

Kaynakça

- Akpınar, E., ve Bulut Y. (2010). Ülkemizde Alternatif Turizm Bir Dalı Olan Ekoturizm Çeşitlerinin Bölgelere Göre Dağılımı Ve Uygulama Alanları, Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, Cilt: 4, pp: 1575-1594.
- Akten, M. (2003). Isparta İlindeki Bazı Rekreasyon Alanlarının Mevcut Potansiyellerinin Belirlenmesi, Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, Seri: A, Sayı: 2, s. 115-132.
- Alaeddinoğlu, F., Can, A. S., Yılmaz, E. (2011). Van Gölü Havzası Batı Kesiminde Ekoturizm Potansiyel Kaynakların Derecelendirilmesi ve Turist Profiline Belirlenmesi, 159 s., Elvan Yayınları, Ankara
- Bozok, D. ve Yılmaz Ö. (2008). Turistik Ürün Çeşitlendirmesi, Editör: Hacıoğlu, N. ve Avcıkurt. C, İçinde, "Ekoturizm" Nobel Yayınları, Ankara.
- Çeken, H., Ateşoğlu, L., Dalgın, T ve Karadağ, L. (2008). Turizm Talebine Bağlı Olarak Uluslar Arası Turizm Hareketlerindeki Gelişmeler, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 2008; 7(26):71-85
- Çıracı, H., Turgut, S., ve Kerimoğlu, E. (2008). Sürdürülebilir turizm gelişimi için bir yönetim modeli, İTÜ Dergisi/a, Cilt 7, Sayı 2 (2008)
- Demir, S. (2011). İğneada'nın Ekoturizm Potansiyelinin Saptanması, İst. Tekn. Üniv. Fen Bilimleri Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 193 s.
- Karasar, N., (1991), Bilimsel Araştırma Yöntemi, Kavramlar, İlkeler, Teknikler, Sanem Matbaacılık, Ankara.
- Kılınç, İ., Atay, L. ve Mesci, M. (2009). Turistik Ürün Çeşitlendirme Aracı Olarak Şarap Turizmi: Çeşme Örneği. 10. Ulusal Turizm Kongresi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, 21-24 Ekim, Mersin Üniversitesi, 241-250, Mersin.
- Kozak, M., Kozak, M.A., Kozak, M. (2001). Genel Turizm İlkeler ve Kavramlar, 199 s. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Özdamar, K. (2003). Modern Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Kaan Kitabevi, Eskişehir.
- Robson, C. (2002). Real World Research. Blackwell, (2nd edition)
- Soykan, F. (2003). "Coğrafi Çevrenin Turizm Amaçlı Değerlendirilmesinde Turizm Potansiyelini Saptamanın Önemi" E.Ü. Coğrafya Bölümü Sempozyumları II. Coğrafi Çevre Koruma ve Turizm Sempozyumu (16-18 Nisan 2003) s.17-24, İzmir.
- Veal, A. J. 2006, Research Methods for Leisure and Tourism. 3rd Edition, Translation into Chinese. Beijing: China Renmin University Press, ISBN 9787300090191.
- Yılmaz, H. ve Karahan, F. (2010). Eko-turizm Yaklaşımlarında Flora Turizmi: Palandöken Dağlarının Potansiyeli, <http://www.alpineplants.org/Download/10.pdf>

Yıldız, Z. (2011). Turizmin Sektörünün Gelişimi ve İstihdam Üzerindeki Etkisi, Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 3(5):54-71.

Online kaynaklar

<http://sgb.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/5881,yabanci-ziyaretci-sayisi.pdf?0>

<http://sgb.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/5883,yillara-gore-turizm-geliri.pdf?0>

<http://sgb.kulturturizm.gov.tr> _25.04.2013

<http://dtxqtq4w60xqp.cloudfront.net>

<http://www2.unwto.org> _25.04.2013

<http://www.tursab.org.tr/tr/istatistikler> _26.04.2013,

http://www.turofed.org.tr/PDF/DergiTr/Turizm_Raporu-4-26.04.2013